

[Udenrigsministeren]

centrere os om de store linjer i udenrigspolitikken, dels fordi det er begrænset, hvad nyt der kan siges i forhold til den seneste debat, vi havde om sikkerhedspolitikken, i maj, dels fordi der jo vil byde sig en naturlig anledning til at drøfte de sikkerhedspolitiske problemer i sammenhæng, når folketinget i nær fremtid får forelagt den såkaldte Dyvigrapport.

Efter disse indledende bemærkninger vil jeg tage mit udgangspunkt i Øst-Vest-forholdet, men før jeg tager fat på de enkelte emner i forespørgslen, vil jeg foranlediget af det brutale mord på premierminister Indira Gandhi i går give udtryk for regeringens afsky for denne meningsløse terrorhandling, der som enhver anden terrorhandling ikke stærkt nok kan fordømmes. Mordet har revet en af verdens mest markante folkevalgte ledere bort midt i hendes energiske indsats for at komme nærmere en løsning på de store problemer, som den indiske nation står over for.

Vurderingen af udviklingen i Øst-Vest-forholdet gennem de sidste år har overvejende været ganske pessimistisk, og der har været alvorlige tilbageslag, senest gennem Sovjetunionens afbrydelse af atomvåbenkontrollforhandlingerne i Genève, de såkaldte INF- og START-forhandlinger.

På den anden side må det ikke overses, at som et resultat af 1970ernes afspændingspolitik er der rent faktisk blevet skabt en ramme for samarbejdet og dialogen mellem Øst og Vest, en ramme, som fortsat består, og jeg tænker her bl.a. på Den europæiske Sikkerheds- og Samarbejdskonference – eller CSCE-processen, som den kaldes.

Der er altså stadig muligheder for at skabe ny fremdrift i retning af en ægte afspænding mellem Øst og Vest, og det må man ikke glemme, når alle de pessimistiske vurderinger af Øst-Vest-forholdet trænger sig på.

Det er da også opmuntrende, at USA og Sovjetunionen her på det sidste har været enige om at tage forhandlingstråden op igen i forbindelse med åbningen af FN's generalforsamling, hvor traditionen med et møde ikke blot mellem den sovjetiske og den amerikanske udenrigsminister, men også mellem den sovjetiske udenrigsminister og den amerikanske præsident, blev genoptaget.

Det forhold, at møderne overhovedet fandt sted, er i sig selv et værdifuldt politisk

signal, men samtalerne synes også at være blevet afviklet i en positiv atmosfære, selv om man naturligvis må bemærke, at der ikke var tale om mere konkrete forhandlinger.

Når der har været en overvejende negativ bedømmelse af forløbet af udviklingen i Øst-Vest-forholdet, hænger det i væsentlig grad sammen med, at man har ladet enkelte spørgsmål dominere forholdet, nemlig de ofte ret teknisk betonedede våbenkontrollspørgsmål. Når man på den måde fokuserer på en enkelt sag, bliver det jo også specielt problematisk, når Sovjetunionen reagerer på et for den utilfredsstillende forhandlingsforløb ved bare at afbryde forhandlingerne og så i øvrigt samtidig starter en massiv propagandaoffensiv over for den lydhøre offentlighed i vore åbne samfund. Det kan kun give et helt negativt indtryk af Øst-Vest-forholdet, hvor en bredere synsvinkel måske havde givet et mere nuanceret billede, for der er jo andre elementer i Øst-Vest-forholdet end nedrustning og våbenkontrol.

Hovedproblemet er at skabe mere tillid mellem Øst og Vest, og det kræver netop en indsats over en bred front. Det kræver en vilje til at gennemføre dialogen mellem Øst og Vest sådan, at den afspejler en bredde i kontakterne i stedet for en tilspidsning.

Der er gjort mange forsøg på at forklare det stivnede forhold mellem de to supermagter. Der er ingen tvivl om, at de ændringer, der er sket i Sovjetunionens ledelse, har været medvirkende til en fastlåsning af de sovjetiske standpunkter, mens USA for sit vedkommende befinder sig midt i en langtrukken valgkamp.

Under disse omstændigheder har Danmark sammen med mange andre små og mellemstore lande i både Øst og Vest set det som sin opgave at bidrage til opretholdelse af Øst-Vest-dialogen. Det var således på europæisk initiativ, at NATO-udenrigsministrene i december sidste år besluttede at gennemføre en dybtgående analyse af Øst-Vest-forholdet med henblik på at fremme en mere konstruktiv dialog.

Fra dansk side gik vi meget aktivt ind i arbejdet med denne analyse ud fra den grundopfattelse, at det er helt afgørende for NATO-alliancens placering i offentlighedens bevidsthed, at indsatsen for afspændingspolitikken bliver taget lige så alvorligt som indsatsen for at opretholde den nødvendige mi-